

Nr 401.

Av fru **Västberg m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 206, med förslag till lag om fortsatt giltighet av hembiträdeslagen den 30 juni 1944 (nr 461).

I Kungl. Maj:ts proposition nr 206 angående hembiträdeslagens fortsatta giltighet har icke sådan ändring i lagen ansetts påkallad, som skulle ge den samma karaktären av arbetstidslag.

För allt flera grupper av arbetstagare har genom lag en reglerad arbetstid av i genomsnitt åtta timmar per dag genomförts. I Kungl. Maj:ts proposition nr 207 till årets riksdag föreslås också att arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer skall utsträckas att gälla även den personal, som har att direkt betjäna allmänheten, liksom den enligt förslaget även skall omfatta arbetstagare vid företag med mindre än tre anställda.

Förmånen av en reglerad arbetstid borde enligt vår uppfattning skäligen också komma arbetstagare inom hemmen till del. Ur principiell synpunkt torde denna uppfattning icke kunna bestridas, men i olika sammanhang ha framhållits de svårigheter, som för hemmens vidkommande skulle uppstå, därest en bestämd arbetstid fastställdes för denna personal.

Vi hålla före att farhågorna i detta avseende äro betydligt överdrivna. Det torde i stort sett icke vara svårare att ordna arbetstiden för dessa än för dem, som äro anställda i företag med mindre än tre arbetstagare och vilka Kungl. Maj:t i förut nämnda proposition ansett böra erhålla en i lag reglerad arbetstid.

Det må i detta sammanhang påpekas att endast en obetydlig del av hushållen i vårt land ha ekonomiska möjligheter att anställa hembiträde. Det ojämförligt största antalet av såväl hem- som förvärvsarbetande husmödrar få antingen själva eller med deltid- eller mera tillfällig hjälp eller genom andra anordningar sörja för vården av hem och familj. Även detta ger vid handen, att det icke borde möta några större svårigheter att för de inom hemmen heltidsanställda arbetstagarna ersätta den nu gällande hembiträdeslagen, vilken endast innehåller bestämmelser om fritid, med en arbetstidslag.

I nu rådande befolknings- och arbetsmarknadssituation torde en arbetstidsreglering för hembiträden icke komma att i nämnvärd grad öka rekryteringen till yrket, men man har dock anledning förutsätta att en viss stabilisering av arbetskraften på detta område kommer att ske, om det vanligaste motivet för avgång från yrket — den oregerade arbetstiden — helt komme att bortfalla.

Den huvudsakliga motiveringen för en ändrad lagstiftning på detta område anse vi dock vara denna yrkeskårs berättigade anspråk på att i arbetstids-hänseende bli jämställd med övriga grupper på arbetsmarknaden.

Till grund för en lagstiftning sådan vi här föreslå torde i tillämpliga delar kunna läggas det förslag som i Kungl. Maj:ts proposition 207 förelagts riksdagen.

I likhet med ovan nämnda förslag bör enligt vår mening en arbetstidslag för hembiträden innehålla bestämmelser om att arbetsgivare icke äger använda arbetstagare till arbete under längre tid än att arbetstiden under loppet av fyra kalenderveckor kommer att uppgå till 192 timmar, varvid arbetstiden icke något dygn skulle få överstiga 11 timmar. Raster, måltider, städning av eget rum och andra göromål, som arbetstagaren utför för egen räkning, skulle dock icke inräknas i arbetstiden. Hembiträde skulle därjämte, även om annat avtalats, åtnjuta helledighet minst varannan söndag eller annan allmän helgdag av kyrklig karaktär. Såsom obligatorisk fritid skulle också liksom hittills räknas tiden efter klockan 13 den 1 maj, om icke fridag enligt föregående stadganden skulle åtnjutas nämnda dag.

Beträffande möjligheterna att beräkna den tid, som åtgår för raster, måltidsuppehåll och arbete för hembiträdets egen räkning, torde den stiekprovsundersökning, som företagits av statens arbetsmarknadskommission, ge viss ledning. Lämpligen bör i anvisningarna till lagen anges, att arbetsgivare vid anställande av hembiträde skall äga rätt att från den dagliga arbetstiden frändraga viss angiven tid. Sålunda skulle exempelvis vid en arbetsdag, som omfattar 9½ timmar, förslagsvis 1½ timme beräknas utgöra den tid, som åtgår för måltider m. m., varvid den effektiva arbetstiden bleve 8 timmar. För undvikande av tvistigheter på denna punkt böra sådana principer för tidsberäkningen angivas i ett anställningskontrakt mellan parterna.

Med stöd av det anförda hemställa vi,

att riksdagen, med beaktande av vad här ovan framhållits, måtte besluta sådan ändring av hembiträdeslagen, att densamma får karaktären av arbetstidslag i stället för såsom för närvarande fritidslag samt att lagens bestämmelser utformas i stort sett i enlighet med arbetstidslagen för hotell, restauranger och kaféer.

Stockholm den 19 april 1947.

Disa Västberg.

Märta Öberg.

Elsa Johansson.

Sigrid Ekendahl.

Ruth Gustafson.